

به نام خدا

اهمیت و جایگاه محیط زیست در اسلام

مؤلف :

فاطمه کرمی منصورخانی

انتشارات ارسطو

(سازمان چاپ و نشر ایران - ۱۴۰۲)

نسخه الکترونیکی این اثر در سایت سازمان چاپ و نشر ایران و اپلیکیشن کتاب رسان موجود می باشد

chaponashr.ir

سرشناسه: کرمی منصورخانی، فاطمه، ۱۳۶۳-
عنوان و نام پدیدآور: اهمیت و جایگاه محیط زیست در اسلام/ مولف فاطمه کرمی منصورخانی.
مشخصات نشر: ارسطو (سامانه اطلاع رسانی چاپ و نشر ایران)، ۱۴۰۲.
مشخصات ظاهری: ۹۵ص.
شابک: ۹-۳۴۱-۳۳۹-۶۲۲-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی: فیپا
یادداشت: کتابنامه: ص. ۹۱-۹۵؛ همچنین به صورت زیرنویس.
موضوع: حفاظت محیط زیست -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام
Environmental protection -- Religious aspects -- Islam
حفاظت محیط زیست -- جنبه‌های قرآنی
Environmental protection -- Quranic teaching
رده بندی کنگره: BP۲۳۰/۱۵۵
رده بندی دیویی: ۲۹۷/۶۵
شماره کتابشناسی ملی: ۹۳۹۰۲۲۹
اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیپا

نام کتاب: اهمیت و جایگاه محیط زیست در اسلام
مولف: فاطمه کرمی منصورخانی
ناشر: ارسطو (سامانه اطلاع رسانی چاپ و نشر ایران)
صفحه آرایی، تنظیم و طرح جلد: پروانه مهاجر
تیراژ: ۱۰۰۰ جلد
نوبت چاپ: اول - ۱۴۰۲
چاپ: زیر جلد
قیمت: ۷۶۰۰۰ تومان
فروش نسخه الکترونیکی - کتاب رسان:
<https://chaponashr.ir/ketabresan>
شابک: ۹-۳۴۱-۳۳۹-۶۲۲-۹۷۸
تلفن مرکز پخش: ۰۹۱۲۰۲۳۹۲۵۵
www.chaponashr.ir

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۹	پیشگفتار.....
۱۱	مقدمه.....
۱۳	کلیات.....
۱۳	اهمیت و ضرورت موضوع.....
۱۵	فصل اول.....
۱۵	مواهب محیط زیست و زیبایی‌های آن در اسلام.....
۱۵	مواهب محیط زیست و زیبایی‌های آن در اسلام.....
۱۶	زمین و آنچه درون آن است.....
۲۰	جنگل‌ها و گیاهان.....
۲۳	آب.....
۲۶	آسمان.....
۲۷	بادها.....
۳۱	فصل دوم.....
۳۱	محیط زیست و خداشناسی.....
۳۱	محیط زیست و خداشناسی.....
۳۲	چگونگی آفرینش و شگفتی‌های زمین.....
۳۴	آفرینش آسمان‌ها و شگفتی‌های آن.....
۳۷	موجودات ذره‌بینی و کوچک.....

۳۹	تسبیح و اطاعت همه‌ی موجودات از خداوند
۴۳	فصل سوم
۴۳	فایده‌ها و تأثیرات محیط زیست بر جسم و روح
۴۳	فایده‌های عناصر زیست‌محیطی در اسلام
۴۴	فایده‌ها و تأثیرات آب‌وهوا بر جسم و جان
۴۹	خرما
۵۰	کاسنی
۵۰	اثرات پاکیزگی محیط زیست در آموزه‌های اسلامی
۵۳	فصل چهارم
۵۳	علل نابودی محیط زیست از منظر اسلام
۵۳	علل نابودی و تخریب محیط زیست
۵۴	اعمال بد انسان
۵۷	امتحان الهی و رابطه‌اش با بلایای طبیعی
۵۸	نقش مسئولان در تخریب و آلودگی محیط زیست
۶۱	نمونه‌هایی از آلودگی محیط زیست از دیدگاه اسلام
۶۲	آلودگی صوتی
۶۳	آلودگی راه‌ها
۶۴	آلودگی آب‌ها و تخریب پوشش گیاهی
۶۵	رعایت نکردن حقوق حیوانات
۶۷	فصل پنجم
۶۷	راه‌های حفظ محیط زیست از دیدگاه اسلام

وظایف مردم در مسیر حفظ محیط زیست.....	۶۷
پذیرش محیط زیست به عنوان امانت خداوند در دست بشر.....	۶۸
توصیه اسلام به بهره گیری مفید علوم.....	۷۰
اعمال نیک و آبادگری زمین.....	۷۲
رعایت حقوق حیوانات.....	۷۴
تغذیه و سیراب نمودن حیوانات از تشنگی.....	۷۴
رعایت حق دوستی حیوان بر انسان.....	۷۵
مسئولان و وظایف آنها در راه حفظ محیط زیست.....	۷۹
احیای موات و کشاورزی.....	۷۹
ارتقاء سطح آگاهی عمومی مردم به قواعد حقوقی محیط زیست.....	۸۳
حریم.....	۸۴
حریم در فقه اهل سنت.....	۸۵
عدالت و توزیع عادلانه منابع حاصل از محیط زیست.....	۸۵
سخن آخر.....	۸۹
منابع.....	۹۱

تحمیدیه

سپاس خداوندی را سزاست که ستایش او در خلق آشکار، سپاهش پیروز و بزرگی او والا و بی‌کرانه است. خدا را بر نعمت‌های پی‌درپی و بخشش‌های بزرگش ستایش می‌کنم.^۱

حمد و سپاس خداوندی را سزاست که همواره وجود داشته، پیش از آن‌که کرسی یا عرش، آسمان یا زمین، جن یا انس پدید آیند.^۲

۱- هج‌البلاغه، مترجم: محمد دشتی، خطبه ۱۹۱، شرکت تعاونی ناشران خراسان، ۱۳۸۴، ص ۲۶۹

۲- همان، خطبه ۱۸۲، ص ۲۴۷

پیشگفتار

این اثر تحت عنوان اهمیت و جایگاه محیط زیست در اسلام با هدف بررسی و مطالعه دیدگاه‌ها و دستورات دین مبین اسلام در خصوص مقوله محیط زیست انجام شده است. تمام شرایط و پدیده‌های کیهانی که خداوند، مستقل از اراده انسان آفریده و بر حیات انسان اثر می‌گذارد، شامل: آب‌وهوا، کمّ و کیف منابع زیرزمینی، وجود داشتن یا نداشتن دریا، ارتباط با اقیانوس‌ها و کیفیت پهنه ساحل، پستی و بلندی زمین، میزان آب جاری در سطح زمین مانند: رودخانه‌ها و چشمه‌ها، اختلاف شب و روز و کیفیت فصل‌ها و مانند آن، محیط زیست را تشکیل می‌دهند. در رابطه با بهره‌وری از محیط زیست نظریه‌ها و دیدگاه‌های مختلفی وجود دارد، از جمله نظریه‌های تمدن غرب است که تلاش می‌کنند بر طبیعت چیره شوند و با قدرت تمام آن را در اختیار بگیرند و تا می‌توانند از آن استفاده کنند، در مقابل دیدگاه دیگری هست که می‌گوید: در استفاده از نعمت‌های محیط زیست، باید قناعت داشت تا این نعمت‌ها به دست آیندگان هم برسد، اما در دیدگاه اسلام، محیط زیست از اهمیت و جایگاه بالایی برخوردار است و بیان می‌دارد همان‌گونه که خدا، مهرورزانه زمین را می‌پروراند و از آفت‌ها ایمن نگه می‌دارد و باران رحمتش را بر آن می‌باراند و طبیعت را دوست دارد، انسان نیز چنان باشد و استفاده‌اش به‌گونه‌ای نباشد که آسیبی به آن برسد. معتدل‌ترین و منطقی‌ترین نظریه را اسلام در رابطه با محیط زیست معرفی می‌کند که انسان جانشین خدا در زمین است و همه‌ی موجودات را مسخر او قرار داده، پس نیازی به حرص زیاد جهت بهره‌مندی نیست و چون محیط زیست امانت در دست بشر است، می‌تواند به‌عنوان نشانه شناخت خدا و بعد استفاده‌های جمعی و شخصی در حدّ تعادل بهره ببرد. در تبیین این موضوع به‌صورت کتابخانه‌ای به گردآوری آیات و روایات و با روش توصیفی-تبیینی به پردازش آن‌ها پرداخته شده است. توسعه فزاینده صنعت و تکنولوژی اگر چه امروزه آسایش و آرامش

در پی داشته ولی چون زندگی بشر را با دشواری‌هایی روبه‌رو کرده، ضرورت دیده شد موضوع این پژوهش بررسی دیدگاه اسلام در رابطه با اهمیت و جایگاه محیط زیست باشد تا خواننده با خواندن آن متوجه شود، پیش از آن‌که دانشمندان غربی به مسائل محیط زیست بپردازند، دین اسلام، قرن‌ها پیش به این امر توجه داشته و آن را به‌طور کامل بیان کرده است.